

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravitelju „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Klerikalno dež. gospodarstvo v klerikalni luči.

Večkrat smo že grajali lahkomišeljno gospodarstvo naših klerikalcev z deželnim denarjem. Ko so naši klerikalci dobili večino v kranjskem deželnem zboru v roke, so bili podobni človeku, ki je dolgo stradal in ki hoče potem vse naenkrat stlačiti v se. Tudi klerikalci so začeli razmetavati deželni denar ter delati razne gospodarske poskuse. Glavno besedo je imel pri tem deželni odbornik dr. Evgen Lampe. Ta je hotel iz Kranjske kar čez noč napraviti obljubljen deželni, po kateri se bo cedil samo med in mleko. Delali so obljube, zidali zlate gradove. Največ so si obetali in si še obetajo od deželne električne centrale, ki naj bi kar čez noč vso našo deželo napravila bogato. In začeli so govoriti in delovati nestrokovnjaki o stvarih, katerih sploh ne razumejo. Dr. Evgen Lampe je začel po Gorenjskem kupovati mline, da na ta način pripravi pot električni centrali, ki naj se zgradi v najbližjem času. Resni ljudje so svarili, naj se ne preneha, ker je naša dežela itak v jako resnih denarnih stiskah in ker je že zdaj zelo zadolžena. Narodno - napredna stranka ni nasprotnica take centrale, če bi bilo dokazano, da bi bila deželi v korist in da bi v istini prinašala deželi tisti dobiček, katerega si obetajo od tega klerikalci. Ker pa kranjska dežela danes ni tako denarno podprta, da bi mogla delati tako nevarne poskuse, ki stanejo ogromne vsote denarja, tedaj je popolnoma opravičena svarila. Gospodarsko stanje našega kmeta dandanes pač ni sijajno. Največji udarec za njega bi bilo zvišanje davka in deželnih doliad. Današnje gospodarske razmere so v znamenju draginje. Draginje danes ne čuti samo meščan, temveč tudi kmetovalec. In vsak pošten kmetovalec bi se moral zahvaliti za take deželne poslance, ki bi jim nalagali visoke deželne davke in doklade. In to bi morala storiti klerikalna večina v kranjskem deželnem zboru, če bi hotela

pokriti ogromne izdatke za električno centralo in dolgove, katere bi morala najeti v ta namen. Med klerikalnimi poslanci se vendar še najde kakšna poštena duša, ki uvidi to lahkomišeljno postopanje klerikalne večine v deželnem zboru, ki pozna in uvidi, da delovanje klerikalne večine v deželnem zboru kranjskem ni koristno za naše ljudstvo, temveč mu naravnost škoduje. Toda kaj pomaga, ker pa večina teh klerikalnih poslancev nima toliko poguma, da bi nastopilo zoper one klerikalne voditelje, ki hočejo vse komandirati in ki zahtevajo, da je vsak kmečki poslanec slepo in ubogljivo orodje v rokah dr. Šusteršiča in dr. Lampeta. Vendar se je pa med klerikalnimi dež. poslanci našel mož, ki je imel toliko poguma, da je svojim tovarišem v brk povedal svoje mnenje. In ta je bil bivši deželni poslanec za kmetske občine Trebnje, Višnagora, Žužemberk, Mokronog, Litija in Radeče — Mandelj. Ta ni mogel več gledati delovanja svojih klerikalnih tovarišev, ki je tako zelo škodljivo našemu kmetskemu ljudstvu. Ni hotel več za nos voditi svojih volilcev in se je odpovedal svojemu deželnozborskemu mandatu. Spoznal je, da v družbi klerikalnih poslancev ne more več zastopati koristi svojih volilcev, koristi kranjskega kmetskega ljudstva. In ker ni hotel varati kmetskega ljudstva ter mu škodovati, je odložil kot pošteno misleč mož svoj mandat. To je možko — to je pošteno.

Poslanec Mandelj ni lahkomišelno odložil svojega mandata, temveč je vso stvar dobro premislil. Izdal je tudi dolgo tiskano pismo, ki ga je razposlal vsem svojim volilcem. V tem svojem pismu pravi, da ni mogel odobravati gospodarstva klerikalne stranke, posebno ne električne centrale. Razmere v klerikalni stranki so torej nezdrave. Klerikalna deželnozborska večina slabo gospodari. In prepričani smo, da bi nastal v klerikalni stranki pravi punt, če bi imeli kmetski poslanci toliko poguma, da bi se uprli dr. Šusteršiču in dr. Lampetu ter zahtevali, naj v resnici delajo za kmeta. Izstop Mandlja iz deželnega zbora govori več, nego par debelih knjig.

Klerikalci se niso hoteli pobotati z Mandljem, temveč so poiskali drugega kandidata Vehovca, ki bo tako postopal, kakor bivši poslanec Mandelj ni hotel — torej v škodo kmeta. Če bodo na shodih govorili, da hoče novi kandidat zastopati samo koristi našega kmeta, tedaj je to popolnoma navadna farbarija. Mandelj ni hotel biti več poslanec, ker kot član klerikalnega deželnozborskega kluba ni mogel zastopati koristi in pravice dolenskega kmeta — kako naj potem Vehovec kot član istega kluba dela za našega kmeta.

Kaj sledi iz tega? Naš kmet naj vendar že enkrat izprevidi da klerikalci sploh ne delajo za njega, temveč edino za sebe, misliti naj začne s svojo glavo ter si izvoli poslance, ki ne bodo odvisni od dobre ali slabe volje kakega dr. Šusteršiča. In če se bo to zgodilo, bodo nastopili boljši časi za našega zatiranega kmeta.

Politični razgled

Delegacije.

V ponedeljek, dne 30. januarja je imel odsek za zunanje zadeve svojo prvo sejo. Bil je to dan visoke politike. Najprvo je govoril zunanji minister grof Aehrenthal. Minister ni povedal nič zanimivega. Njegovo poročilo je bilo kratko in suhoparno. Kar je mislil povedati, je povedal takoj v pričetku, ko je rekel, da se položaj od zadnjega delegacijskega zasedanja ni nič izpremenil. Drugače je ponavljal že obrabljene fraze o prijateljskih odnosih napram vsem sosednjim državam. — Za grofom Aehrenthalom je govoril delegat dr. Kramar. V daljšem govoru je češki delegat dokazoval, da je poveljnik naše zunanje politike Berolin, da je vsa naša zunanja politika samo v prid Nemčije, ki izrablja naše zavezništvo. Posebno se to kaže s prodiranjem nemškega vpliva na Balkanu. V Carigradu je gospodarska moč Nemčije že prevladujoča. Sedaj pa skuša pridobiti Nemčija za se še Rusijo — sesta-

nek v Potsdamu — da bi se ta ne protivila nadaljni gradbi bagdadske železnice. Nemčija hiti z velikimi koraki nasproti svojemu glavnemu cilju: vodstvo evropske politike, in mi Avstrijci smo radi nesrečnega vodstva v našem zunanjem uradu potisnjeni že popolnoma v stran. Radi vsega tega bo glasoval dr. Kramar proti proračunu. Dr. Kramarjev govor je vzbudil občo pozornost in se bavijo z njim vsi listi zelo obširno. — Dne 31. januarja je imel odsek za zunanje zadeve zopet sejo. Govorilo je več delegatov, med njimi Poljak Kozłowski, Čeh Udržal in nepotrební Marekhl, ki je seveda z našo zunanjo politiko popolnoma zadovoljen, saj se vrši v vsenemškem duhu.

Ljudsko štetje.

Na slovanske interpelacije o nasilstvih in nepostavnostih ob ljudskem štetju je odgovoril minister za notranje stvari, a je skušal jih, kolikor se da, utajiti, potem pa lepo razlagal, kako pravične in dalekosežne odredbe je izdala vlada, da varuje pri ljudskem štetju najstrožjo nepristranost (objektivnost) in tako omogoči nepristransko čisto ljudsko štetje. Če so se pa kje, kjer je bila nacionalna agitacija posebno huda, zgodile nepravilnosti, se vlada ne bo pomišljala, poskrbeti za izboljšanje in če treba celo dognati, koga zadene zanje osebna odgovornost, ter iz tega izvajati brez ozira primerne posledice. Minister je izdal tudi takoj ukaz, da se morajo vse pritožbe natančno preiskati in dokazane napake popraviti.

Avstrijsko - srbska trgovinska pogodba.

Nova trgovinska pogodba med našo državo in Srbijo je stopila v veljavo dne 24. prosinca, ki bo trajala do 31. decembra 1917. Avstrija je odposlala v Belgrad svoje živinozdravnike, ki bodo na podlagi trgovinske pogodbe nadzorovali in preiskovali v belgradski klavnici za našo državo namenjeno srbsko meso in klanje srbskih prašičev.

Razgled po Kranjskem

r Deželni zbor kranjski. Deželni zbor kranjski je sklican za 11. februarja. Zasedanje bo trajalo le par dni.

r Dopolnilna deželnozborska volitev deželnega poslanca iz volilnega razreda kmečkih občin v volilnem okraju Trebnje, Višnja gora, Žužemberk, Mokronog, Litijska, Radeče je razpisana na dan 21. marca 1911 v postavno določenih volilnih okrajih.

r Napredek »Mestne hranilnice ljubljanske«. »Mestna hranilnica« v Ljubljani se tako lepo razvija, da to mora veseliti vsakega zavednega Slovenca. Radi svojega rednega poslovanja in radi največje

varnosti pri njej naloženega denarja, so se hranilne vloge pri njej nenavadno hitro množile, a pretečeno sredo t. j. dne 1. februarja so dosegle in prešle vsoto štiridesetih milijonov kron. Res, naravnost sijajen napredek, ki je mogoč samo pri takem denarnem zavodu, kot je »Mestna hranilnica ljubljanska«.

r Kje je najbolj varno naložen denar?

Izvestni klerikalni krogi, ki jim je na poti vsak napredek in vsako ojačenje našega gospodarskega življa, če je le en napredno in narodno misleč človek pri tem napredku soprizadet, begajo naše ljudstvo tudi z napačnimi in potvorjenimi vestmi o »Kmetški posojilnici za ljubljansko okolico«. In vendar si ne moremo misliti bolj reelnega podjetja, kakor je ta denarni zavod. »Kmetška posojilnica za ljubljansko okolico« posoja samo na kmetiška posestva in daje posojila samo kmetom in tem samo za kratko dobo na njih nepremičnine. Nalaganje pri »Kmetški posojilnici ljubljanske okolice« glede njenih prebitkov je ravno tako, kakor pri največjih hranilnicah, ker se nalaga samo v pupilarno varnih papirjih, ter nudi tedaj »Kmetška posojilnica za ljubljansko okolico« vse one varnosti, kakor zavodi, ki se bavijo z nalaganjem pupilarnih denarjev. Razven tega posojilnica nikdar ne prekorači pri dajanju posojil dve tretjini cenilne vrednosti posestva, kar je dobro znano^o e. kr. okrajnemu sodišču v Ljubljani. Vrh tega ima »Kmetška posojilnica za ljubljansko okolico« rezervna fonda, ki znašata nad pol milijona kron in katerih fondov se nikdo nikdar dotakniti ne sme. Ta fonda sta ustanovljena v varnost zavoda in za to, da so tudi vsa posojila popolnoma zasigurana. Važno za cenitev posestev je, da izvršujejo to delo najboljši veščaki, ki so si v svoji dolgoletni praksi priborili neomejeno priznanje vseh merodajnih faktorjev, to sta pred vsem g. I. Knez in g. Šarabon, ki vesta preceniti vsako nepremičnino popolnoma natančno tudi z ozirom na nje lego, nje krajevno in prodajno vrednost, kar pa pri mnogih drugih zavodih, ki ne razpolagajo s tako izbornimi in vsestransko vzposobljenimi močmi, ni mogoče. — Tako beganje ljudi, kakršno se uprizarja v zadnjem času, je brezvestno in lopovsko igranje z gospodarsko močjo naroda in škoduje tudi zaradi nejasnosti in negotovosti, ki vlada na denarnem trgu, napredovanju. Lahko je spraviti ljudstvo, ki nima vpogleda v poslovanje posojilnic in ne razumeva njih ustroja, v zmoto in škoduje vložnikom, ki zbegani dvigajo svoje vloge in jih prenašajo v druge denarne zavode, ki se jim priporočajo od različnih agitatorjev. Ravno ti agitatorji širijo lažnjive vesti o kakem zavodu med ljudstvom, da vjamejo potem zbegane ljudi na svoje limanice. In le predstokrat se zgodi, da dvigne kdo v skrbah za svoje prihranke svoj varno naloženi denar izakega zavoda, ter ga izroči

rokam, v katerih je njegovo premoženje slabše zavarovano, kakor je bilo poprej.

r Vložniki in posojilnice. Med občinstvom je zelo razširjeno mnenje, da jamčijo za posojilnice in njih obveznosti ne samo člani, marveč tudi vsi vložniki. To seveda ni resnično. Posojilnice smejo posojati denar samo članom; kdor torej hoče dobiti posojilo, mora postati član in s tem prevzeti jamstvo; nasprotno pa smejo posojilnice sprejemati vloge od vsakega, tudi kdor ni član, a ta vložnik nima nobenega jamstva. Pri posojilnicah jamčijo člani za vse vloge in obveznosti, vložniki pa ne nosijo nikakega jamstva.

r Katoliški bal pri deželnem glavarju. Prihodnjo soboto, dne 4. februarja bomo imeli v Ljubljani nekaj posebnega — katoliški bal. Ta bal bo dal deželni glavar plemeniti Šuklje. Razume se samoobsebi, da se tega bala udeleži tudi njegova prevzvišenost škof Anton Bonaventura. Ta predpust bo torej plesala tudi klerikalna gospoda. Kako se to strinja s katoliškimi načeli, ki zametujejo vsak ples kot pregrešen, ne vemo. Morda veljajo katoliška načela o plesu samo za široke ljudske sloje, za klerikalno gospodo samo pa ne. Mogoče pa je tudi, da je dal škof že v naprej odvezo vsem tistim, ki se bodo udeležili tega katoliškega bala. Ker nismo teologi, tudi ne moremo vedeti, ako ne obstoji kakak cerkvena določba, ki izrečno dovoljuje ples — seveda samo na katoliški podlagi. To je tembolj verjetno, ker se nihče ne izpodtika nad tem, ako plešejo na primer Marijine device in devičarce, dočim kličejo duhovniki prokletstvo z nebes, ako priredi plesno veselico kakršnokoli napredno društvo. Torej katoliška podlaga je tisto čarobno sredstvo, ki pretvarja ples iz pregrešne prireditve v dopustno in zaslužno, ali ne? Nedavno tega se je vršil v Pragi slovanski bal. Pravijo, da se ta bal ni vršil »na katoliški podlagi«. A vendar so bili v častnem pripravljalnem odboru za ta ples sami voditelji naše klerikalne stranke: dr. Šusteršič in dr. Krek, poslanec Pogačnik in duhovnik dr. Korošec. Kaj je potem merodajno za dopustnost katoliškega plesa? Morda nam bosta to zagotnetko razjasnila njegova prevzvišenost gospod škof in njegova presvetlost gospod deželni glavar na sobotnem katoliškem balu v deželnem dvorcu!

r Nov papežev ukaz. Papež namerava izdati ukaz, da morajo duhovniki vedno nositi talar in da ne smejo obiskovati ne gostiln, ne gledališč. Odredba, da naj duhovniki tudi izven službe nosijo talar, se nam zdi prav primerna in potrebna, kajti danes se zgodi, da časih duhovnika po obleki skoro ne razločiš odakega fičfi-riča.

r Zanimivo novost namerava vlada vpeljati na ljudskih šolah, namreč pouk v kuhinjstvu; ne naenkrat povsodi, ampak polagoma. Vsaka šola bi imela poseben prostor z dvema ognjiščema, pri vsakem

ognjišču bi kuhale po štiri učenke en dopoldan na teden; tako bi se vežbalo vsaki teden po 48 učenk. Za ta poseben trud bi učenke na dan, ko bi kuhale, dobivale zastoj kosilo; ako bi slabo skuhale, bi pa dobile kazni — namreč slabo kosilo.

o Dolenjske novice o

d Šmartno pri Litiji. Prostovoljno gasilno društvo v Šmartnem pri Litiji priredi dne 12. svečana v prostorih gostilne gospoda Ivana Robavsca društveno veselico s plesom in šaljivo pošto, srečolovom itd. Vstopnina za delavne člane prosta; za druge 60 vin. za osebo. Čisti dobiček se uporabi v društvene namene. Začetek ob 7. zvečer. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

d Iz Litije. Mladi dramatični odsek »Sokola« Litija-Šmartno je priredil na Silvestrov večer pod vodstvom brata režiserja Pleničarja narodno igro »Revček Andrejček«, združeno s prosto zabavo. Veselo je bilo videti mlade moči, ki so brezizjemno izvršili svoje vloge prav dobro. Resni, kakor tudi humoristični prizori, izpeljani so bili v splošno zadovoljnost. Tudi petje s spremljevanjem novoustanovljenega seksteta na lok je nam ugajalo. Igra se je ponavljala dne 6. januarja ob primeroma dobri udeležbi; pričakovali smo vendar boljše že iz ozirov na gmotne razmere mladega odseka. — Igralo se je pri jako ličnih novih kolisah, delo bratov Magoliča in Pleničarja, ki sta pri svoji vsestranski požrtvovalnosti in navdušenosti vredna le pohvale. Da misli pa sedaj, kakor se sliši nekaj, dramatični odsek za nekaj časa opustiti svoje delovanje, mu nikakor ne svetujemo, ampak mu kličemo: pogumno naprej, delo se je spravilo težavno v tir, kraj vseh težkoč in z ne malim delom. Nadaljujte z delom, ki je že tako lépo v tiru. Pomislite vendar narodnjaki, da se s 5. februarjem t. l. otvori »Orlovski dom« v Šmartnem pri Litiji, kjer se bodejo, kakor se čuje, tudi uprizorjale predstave. Bodriti se bo treba s protimočjo; z delom boste pokazali, da delate za narod in to spoznavši, bo tudi narod delal za vas. Torej brat režiser — le na noge!

d Iz Mirne na Dolenjskem nam piše več uglednih Mirčanov: Dne 24. januarja je bila pri nas občinska seja, pri kateri se je tudi predlagalo, naj bi se tukajšnjemu gasilnemu društvu dalo nekaj podpore. Toda — ko je bil stavljen predlog, so bili vsi odborniki tiho in čakali, kaj bo kdo rekel, ali naj se zadolženemu društvu kaj da ali ne. Oglasi se Kaferle, podomače Fruštkar iz Sela: »Naj pa banke plačajo; jaz sem že do 600 K plačal sekorance, pa še nisem nič dobil.« Pač govor, vreden največjega župnikovega prijatelja. Ko je ta modri možak utihnil, se je oglašil Ocirkov Tonček: »Tisti naj plača požarno

brambo, ki pogori.« Ko je zinil tako modro, se je vsedel. Takoj za njim zleze počasi od tal drugi farovski Fruštkar, podomače Žebelar Trbinski: »Jaz pa pravim to, da je za letos požarna bramba že dosti dobila, ko so plačali 200 K.« Župnik Kocijančič je moral namreč plačati za požarno brambo 200 K za svoj hudobni jezik, ker je zmerjal tukajšnje farane za rabeljne itd. Tega pa modri odborniki ne vedo, da bi bil moral župnik najbrž iti ričet otepat, če bi mu tožitelji ne odpustili. In zadovoljno se je nasmejal Žebelar, ko se je pri tem spomnil na mastni fruštek, ki ga bo dobil za svoj odgovor v župnišču. Kaj ne, Žebelar, en glažek ga je že bilo tako preje. Končno so komaj privolili velikanško vsoto 20 kron, s katero bo požarna bramba lahko poravnala svoj malenkostni dolg v znesku 3400 K. Le počakajte oča Kaferle in Trbinski Žebelar! Saj pridejo kmalu občinske volitve in potem bomo videli, kako bosta zanaprej zborovala. Če vama bo farovski fruštek še tako nagajal v želodecu, na odborniških stolčkih se ne bosta več zibala. Sicer bi pa svetovali gg. odbornikom, naj bi si natančneje ogledali pravila požarne brambe, da se ne bodo začudili, če dobi v kratkem občina požarno brambo na svoje rame. Seveda, potem bi gotovo radi dali več podpore, pa bo prepozno. Sliši se, da mislijo vsi prostovoljci odstopiti; potem naj pa občina berači okrog in zbira prostovoljce. Sicer pa vemo, da občina ne bo veliko v zadregi, ker pristopijo takoj Kocijančič kot načelnik, Ocirkov Tonček kot podnačelnik, Kaferle kot tajnik, Žebelar Trbinski, ki je znan dober računar, pa kot blagajnik. Če pa drugih prostovoljcev ne bo, pristopijo Marijine device kot prostovoljke. Govori se, da bo Kocijančič v kratkem prestavljen. Gotovo pojde v kake rovtarske hribe in vzame seboj vse Mohorjeve knjige, da jih bo tam prebiral. Dosedaj namreč še ni prejel noben ud knjig in tudi družba sv. Mohorja ne denarja za nje. Vprašamo torej še enkrat: Kje je denar, ki smo ga plačali za knjige? Če ga Kocijančič ne more najti, mu svetujemo, naj naprosi Ocirkovega Tončka ali Kaferleta, da bo predlagal, naj občina da denar, ki ga je Kocijančič po nesreči tako založil, da ga ne more najti. Upamo, da bodo vsi odborniki privolili še več, kot bo zahteval.

d Iz Šmartna pri Litiji se nam piše: Kje pa ste sedaj, vi klerikalni osrečevalci ljudstva? Zdaj stopite na noge in pokažite, da ste ljudje na pravem mestu. Vpili ste v »Domoljubu«: sedaj je prišel mesar, ki kolje pitane vole in prodaja meso tako poceni, da, to je mož našega značaja in bog nam daj takih mesarjev, da bodo ljudi osrečevali, ne pa tako, kakor drugi mesarji, ki so brezverci in ljudi tako neusmiljeno pri mesu odirajo. — Tako so klerikaleci vpili po »Domoljubu«. A prišlo je kmalu razočaranje. Klerikaleci so sami bojkotirali tega svojega, toli hvaljenega

pristaša, da, ubili so ga moralno, da si ni mogel pomagati in je moral opustiti mesarijo. Gospod dekan, prvi mož v občinskem odboru, delajte neumorno, da dobimo tudi mi argentinsko meso. Ker so bila županstva opozorjena, vas vprašamo: ste-li storili svojo sveto dolžnost? Delajte vendar, po delu se bo spoznalo, če vam je res kaj za blagor ljudstva? Kakor se vsako žival pozna po dlaki, tako se pozna naše odbornike-kimovee po delu. Privolili so to in ono, tako da je zdaj v proračunu za l. 1911 4816 kron primanjkljaja ter bodemo morali plačevati 50% občinskih doklad. Kam pojde ta denar? Čukarski dom stane veliko, cerkovnik ima premajhno plačo, ravno tako organist. Plačevati bodemo morali vsi posestniki za novodošlega občinskega redarja. Imel bo uniformo in bo seveda brezverske liberalce preganjal in napredne gostilničarje v škodo pripravljaj, kajti farške gostilne je tudi sedanji nočni čuvaj vse prezrl. Kako ne, saj so bili notri kaplančki in Marijine device ter peli in rajali dolgo čez polnoč. Za dotično gostilničarko seveda ni bilo nobene kazni. Naj za danes zadostuje to, prihodnjič pa bomo kaj povedali o novem poslancu in o kaplanovem beračenju, tako, da gradivo ne bo kmalu pošlo. Opazovalec.

d Zagorje ob Savi. V premogokopu v Zagorju ob Savi sta se ponesrečila dva delavca. 27letni Pavel Kalšek iz Zagorja je obležal mrtev, 22letni Janez Drnovšek tudi iz Zagorja je bil pa lahko poškodovan. Umrl Kalšek je bil ženin; bil je že dvakrat oklican in bi se bil moral v nedeljo poročiti. Prehitela ga je smrt. Nezgodila se je zgodila ob 7. zjutraj. A še-le ob 10. se je posrečilo rešiti Drnovška. Ta je pred usipajočim se materijalom bežal, a dohitelo ga je in ga zasulo do trebuha. Prestal je tri ure smrtnega strahu. Kalšek je bil popolnoma zasut. Našli so ga še-le ob 5. popoldne, torej po deset ur trajajočem delu, seveda mrtvega. — V rudniškem kamnolomu sta bila delavca Jakob Kenda in Franc Habe poškodovana.

d Iz Sodražice. Sodraški čuki so pa res prebrisani ptiči. Vedno nam kakšno smešno začukajo. Pretekli ponedeljek sem šel po trgu po svojem opravilu. Kar zaslišim čuden glas: »čuk sem, čuk sem!« Malo postojim ter poslušam, od kod gre ta glas. Kar zagledam veliko tropo mačkorade. Mislim sem si, no, letos so pa hitro pustni prazniki. Videl sem par gladkih in par kosmatih čukov, ko so šli v sprevodu. Najbolj smešno je pa bilo, ko sta bila dva čuka v kroju za ministranta. Ni čuda, da stari možje se zgražajo in protižujejo, da se pohujšanje zanaša v cerkev. Vse drugače je bilo, ko je župnikoval ranjki g. Jožef Voglar. Zdaj smo pa dobili novega kaplančka, velikega kričača. Toda njegovega glasu in osebe se ne bojimo. Na prižnici samo agitira za klerikalne časopise. Ne vemo, ali imajo duhovniki zdaj drugačne dolžnosti, nego so jih imeli prej. Varujte

se, da se ljudstvo ne bo naveličalo tega hujskanja in zlorabljanja cerkve ter obračunalo z vami tako, kakor zaslužite!

d Vače. Dne 29. januarja se je vršil občni zbor »Sokola«. Obisk je bil nad vse pričakovanje dober. Nanovo izvoljeni starosta br. Rado Kozjek je v daljšem govoru pojasnjeval pomen in delo sokolstva. Temu govoru so navzoči zborovalci sledili z velikim zanimanjem. Blagajnik br. Ivan Ilaš je predložil račune, iz katerih je razvidno, da se je sleherni vinar izdal le za potrebno nabavo orodja. Priznati moramo, da je naš odsek v kratki dobi svojega obstanka vsestransko vrlo napredoval. Njegovo imetje je izšlo od radodarnih in za sokolsko idejo vnetih dobrotnikov, katere prosimo, da ostanejo tudi v prihodnje našemu odseku naklonjeni. Nujna potreba kaže, skrbeti za lastno streho, to doseči iz lastnih moči nikakor ni mogoče, zato trkamo tem potem na darežljiva srca: Podpirajte za naš kraj prepotrebno društvo, da pridemo do zaželenega cilja in s tem pokažemo našim nasprotnikom, da ne zastajamo, če tudi nimamo na razpolago kakega denarnega zavoda in žepov Marijinih devic. Gori omenjeni dan smo dobili tudi veselo vest, da priredi litijski »Sokol« pri nas šesttedenski vaditeljski tečaj. Ta novica je brate telovadce kar elektrizirala in priklopilo je na dan navdušenje naših čvrstih fantov do vrhunca. Tu se je pokazalo, da je vse hujskanje in obrekovanje pisca v »Domoljubu« zaman. Mi hočemo korakati po poti izobrazbe in napredka. Hinavščine in klečeplaztva ne poznamo. Zatorej, nevstrašeno naprej, da nam zasiže žarko solnce v vsi svoji svetlobi in da postanemo vredni besed, ki sta nam jih začrtala prva dva slavna brata Sokola Tirš in Figner. Na zdar!

d Šmartno pri Litiji. Telovadni odsek litijsko - šmartinskega »Sokola« na Vačah je imel dne 29. januarja t. l. svoj prvi občni zbor. Udeležba je bila za naše razmere ogromna, kajti udeležilo se ga je blizu 80 krepkih fantov in neustrašenih mož. Vzklicno se je izvolil sledeči odbor: Predsednik br. Rado Kozjek; podpredsednik br. Jakob Grile; tajnik br. Fran Juvančič; blagajnik br. Ivan Ilaš; načelnik br. Josip Kristan; odborniki: br. Anton Zarnik, br. Ernst Humer in br. Ivan Podbevšek; namestnika: br. Albin Klinec in br. Anton Kokal. Orodjar br. Albin Vrtačnik. Preglednik računov br. Josip Končar.

d Koprivnik pri Kočevju. V Koprivniku je podučeval deco dlje časa učitelj Ivan Posnik, ki je s proslulim Porubskim pomagal razširjevati blaženo nemščino v črnomoljskem okraju, posebno pa na Mavrlu, kamor je hodil Porubskega obiskavat. Tam ste se v Kobetičevi gostilni v družbi Kobetiča ogrevala za nemške ideale. No, Posnik se je hitro ogrel, ker je bil skoraj vedno pijan. Za pijačo pa je treba denarja, in ker ga ni imel, je ponaredil Posnik dve menici kočevske posojil-

nice, kamor se je bil kljub trdemu nemškemu prepričanju zatekel po slovensko posojilo. Dne 6. avgusta 1908 je vzel pri imenovanju posojilnici 300 K posojila na menico, na katero je on sam podpisal kot poroka Andreja Nicka in Ivana Verderberja. Da je podpis lažje ponaredil, ju je prosil, naj napišeta vsak svoje ime na prazen list, trdeč, da rabi podpisa, da bo dobil podporo od nemške »Südmarke«. Dne 5. maja 1909 je zopet naprotil kočevsko posojilnico za 450 K posojila na menico s podpisoma Antona Nicka, Andreja Hirisca in Franceta Spreitzerja, katere je pa kar Posnik sam, brez vednosti omenjenih porokov podpisal. Ko so bili lani avgusta meseca imenovani trije poroki pri sodišču toženi, je poštenjak Posnik prisegel, da on čisto nič ne ve, kako so prišli ti podpisi na menico. Dne 28. januarja je bil Posnik pri okrožnem sodišču v Novem mestu radi hudodelstva goljufije obsojen na štiri mesece ječe s postom in trdim ležiščem vsak mesec. — Lep odgovor je bil ta vedno pijani učitelj in bojevnik za nemško gospodstvo.

d Raka. Orožniku se je zoperstavil Janez Kočevčar, bajtar v Grmuljah. Pred božičem par dni je bilo izvršenih okoli Rake mnogo tatvin. Orožniki so bili kar tri dni in tri noči skupaj v službi in so zasledovali storilce. Dne 24. decembra so izvršili vpričo dveh občinskih mož hišno preiskavo pri zloglasnem lovskem tatu Janezu Kočevčarju in so našli v sobi strelivo, na vrtu v kupu fižolovih prekelj pa nabasano lovsko puško, ki mu jo je vzel orožnik. Tedaj se je pa zaletel Kočevčar v orožnika, ga oklenil z obema rokama čez obe roki in ga skušal na ta način vreči, da mu je podstavil nogo. To se mu ni posrečilo, ker sta ga takoj zgrabila oba občinska moža in ga odtrgala od orožnika, ki je imel v eni roki svojo puško, v drugi pa Kočevčarjevo. Kočevčar se še baha s tem, da je mislil orožniku siloma odvzeti odvzeto mu puško.

d Iz Karmelja se nam piše: Dne 23. januarja so delali v Marijnem rovu v Karmelju premogokopi Ivan Kožar, Franc Gorenc in Vincencij Mevžel iz Boštajna. Zavrtali so v premog, nasuli v luknjo smodnika, zabili navrtano luknjo in zažgali, toda smodnik se ni užgal. Ko so nekaj časa čakali, so hoteli s svedrom zopet izvrtati smodnik, namesto da bi bili prav blizu tam drugje zavrtali in vse skupaj razstrelili. Gorenc in Kožar sta spravila iz luknje že precej smodnika in ga položila pred luknjo. Tedaj pristopi Mevžel z gorečo rudarsko svetilko in jo postavi prav blizu smodnika na tla, tako da se je smodnik užgal. Vsled tega se je užgal tudi smodnik, kar ga je ostalo v navrtani luknji in se je izvršila razstrelba. Kožarja in Gorenc so poškodovali koščki premoga, ki jih je razstrelba vrgla, pa tudi opečena sta oba tako, da so ju morali odpeljati v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo.

Mevžel je stal toliko na strani, da se mu ni prav nič zgodilo. Razširjena pa je govoričica, da je Mevžel iz hudobije, oziroma vsled razposajenosti in lahkomisljenosti nalašč povzročil razstrelbo, kar je seveda zelo obsojati.

d Iz Št. Lamberta. Ko je bil sedanji naš župnik Ogrizek še upravitelj, je vladal v naši fari lep mir. Kakor hitro pa je postal župnik, se je pa začelo preganjanje. Spravil se je nad organista, ki mu je dve leti delal kakor suženj. Seveda so tega sovražstva precej krivi tisti, ki hrepene po organistovski službi. Župnik je organistu odpovedal. Odit mora ob sv. Jurju. Upali smo, da bo vsaj zdaj mir. In v resnici je na novega leta dan s prižnice rekel, da je organistu odpustil. Toda kmalu se je zopet pokazal pravi župnikov značaj. Dne 18. januarja je šla popoldne organistova hčerka po vodo k cerkvenemu vodnjaku. Ko jo je pa župnik zagledal, jo je napodil. Spodil jo je tudi od izpraševanja. Nato je šla organistova žena po vodo, toda tudi to je župnik spodil ter jo povrh še osuval v prsi, da je trikrat padla. Pomagala mu je tudi kuharica. Seveda ima vso stvar sodišče v rokah. O izidu bomo še poročali. Dne 22. januarja se je pa na prižnici naravnost norčeval iz te zadeve. Rekel je, da ne bo maše, ker gre k sodišču, kjer ga bodo obesili ali pa zaprli. Seveda ima župnik tudi še par podrepnikov, katere je tudi nahujskah proti organistu. Ko je neki mož v soboto zvečer branil organista, so ga napadli. Seveda bo tudi ta stvar prišla pred sodišče.

d Kostanjevica. V nedeljo, dne 29. januarja je utonil 15letni Franc Šešič iz Avguštin pri Kostanjevici. Šel je z malim sodčkom na vodnjak po vodo. Vodo je zajemal na ta način, da je na vrvi navezan sodček spustil v vodnjak. Ko je napolnjenega hotel potegniti iz vodnjaka, mu je na ledenih tleh izpodletelo, izgubi je ravnotežje in padel na glavo v vodo.

d Primskovo. V nedeljo je med mašo neki, do zdaj še neznani zločinec vlomil v tukajšnje župnišče. Pobral je ves denar, ki ga je dobil v župnišču, med njim tudi cerkveni in več stvari, ki ne morejo imeti za tatu nobene vrednosti. Pustil je le kopo krajcarjev, ki se mu niso zdeli vredni, da jih vzame s seboj.

d Tržišče - Radna. Iz potne torbice. V srce me veseli, da poštna kočija ne gre čez, ampak le mimo in pod Tržiščem, kajti tja se ni previdno kazati. O tamošnjih naprednjakih se ne da nič poročati iz prav enostavnih vzrokov. Prav rad bi se bil oglasil pri gospodični na pošti, ker je tam baje križišče telegrafov in telefonov, a pošta stoji pod Tržiščem samo par minut in tudi si nisem upal napraviti tako poznega obiska, dasi je, kakor pravijo, gospodična zelo prijazna in postrežljiva. »Domoljub« piše, da so poslali na pošto upravo že toliko pritožb, da bi jih slaboten človek težko nesel, zgodi se ji pa

nič drugega, kakor povišali so jo v »rang«. Jaz le ne vem, kakšne zasluge ima. Ja, veste, ona je pri »škrniceljerajnu« in izpolnjuje dolžnosti tega ferajna zelo vestno. Ni je veselice, plesa brez nje. A pustiva gospodično pri miru, sicer bo mislila, da sva vanjo zaljubljena. Povem vam rajše, gospod urednik, kaj mi je pravil znan sopotnik med dolgočasno vožnjo iz Tržišča do Radne. Za božične praznike in Novo leto, je dejal, da se je izpremenila tržiška cerkev v politično shodišče. Gospoda sta uganjala na prižnici »ta visoko« politiko. Pridigalo se je od dr. Ploja, o ljubljanskem županu Hribarju itd. Agitiralo se je v veliki meri za časopise iz Katoliške tiskarne. Časopisi, ki pišejo samo kristalnočisto resnico, so baje dejali gospodje v Tržišču, da so: »Bogoljub«, »Slovenec« ter tisti »Domoljub«, ki samih laži in obrekovanj smrdi kakor dihur, ki po celi vasi požre klopote. Vsi naročniki naprednih časopisov pa da bodo »frdamani« v spodnji »štuk« pekla. Kakor je sklepati iz agitiranja za »Domoljuba« po velikološki, trebanjski, novomeški okolici, bo kmalu na kameniti tabli iz sinajske gore našel naš ljubljanski Tone zapoved: Naroči se in razširjaj »Domoljub«, sicer ne posedeš nebeškega kraljestva! — In ob tisto knjižico, ki tako lepo popisuje, kako dobro so se imeli v Čestohovem, so se tudi izpodtaknili tržiški gospodje. Hm, kaj čudnega? ob knjižico se lahko izpodtika vsak, ki je še ni bral, ali pa bi rad utajil, kar je res. In da je res, kar je pisano o čenstohovskih pujskih v nebeški obleki, te resnice tudi tržiški gospodje ne bodo spravili iz sveta. — Vprašal sem, če gospod fajmošter ali kaplan kaj povedo, kako slabo je, če se kak fant in ženska preveč zanimata za eden drugega, zlasti, če je fant zraven še žegnan, kakor je bil čenstohovski pater, pusek in ubijalec Mačoh, ali pa oni »fant« na Mirni itd., itd. Pa sem izvedel, da tega gospod nič ne povedo. Ravnotako ne povedo nič o knjižici, ki je tako krščansko podučna in jo je spisal ljubljanski škof. Gotovo, da bi poslušale ovčice rajše kakšen odlomek iz Tonetovega poduka »Ženinom in nevestam«, kakor agitiranje za časopise. Marijanke bi se pač vse grozno čudile svojemu general - pastirju radi njegove nedolžnosti in deviške sramežljivosti. Pa iz škrniceljerajna naj bi javno vrgli vse one škrniceljne, ki so se že kazali in se tudi izkazali, da bi videli, koliko bi jih potem še ostalo. — Ali naj vam to zadoštuje od Tržišča, gospod urednik? Saj lahko sedaj vidite, da se iz kanceljnov oznanjuje povsod res »čista« božja beseda. Ah, kolika »krivica« se je zgodila klerikalcem, ko jim je nek napreden poslanec v zbornici povedal v obraz resnico, da prižnice in spovednice politikujoči duhovniki zlorabljajo?! Prihodnjič pa še nekaj, gospod urednik, toda ne iz trebanjske doline, temveč od kje bližje Ljubljane.

d Iz St. Jerneja. Na naslov našega kaplana Drešarja: Teden pred fantovsko veselico so bili nalepljeni na raznih vogalih hiš lepaki. Bili so tudi na posojilnični hiši, v kateri se nahaja izobraževalno društvo na mestu, kjer so že prej bili drugi lepaki. Vprašalo se je prej gotove osebe, ki imajo pri omenjeni stavbi tudi besedo in bilo je dovoljeno. To pa nekim »miroljubljencem« ni bilo po volji. Šli so lepake dol trgat, gotovo ne iz lastnega prepričanja. Hudoval se je nad menoj kaplan Drešar; ne vem, iz kakšnih razlogov. Sedaj vas pa vprašam g. kaplan: Kaj so vam bili lepaki napoti? Ali imate sploh vi kako odločilno besedo pri omenjeni stavbi? Vtikal se je tudi vmes neki dolgopectec, takozvana šentjernejska »zvezda«, o kateri se mi pa sploh ne zdi vredno, kaj poročati. Koncem svojega poročila svetujem g. Drešarju, naj se v take stvari nikdar več ne spušča.

Josip Brule

šentjernejski fant.

d Novo mesto. S 1. februarjem 1911 so se z dovoljenjem c. kr. poljedelskega ministrstva preselili uradni prostori c. kr. vinarskega nadzorstva za Kranjsko iz hiše št. 82 v Novem mestu, v hišo št. 70 (prej hiša primarija gosp. dr. Petra Defranceschija) v Kandiji pri Novem mestu. Ker ima predmestje Kandija svoj lasten poštni urad, je treba, da se dostavljanje dopisov ne zakasni, pridejati k naslovu pošiljatev, namenjenih za gori imenovani urad, vselej: pošta Kandija, Kranjsko.

d Iz Mokronoga. Baumajster in okusdirektor. Da je naš župnik »špilal« zidarja brez patenta, vam je že znano; sedaj pa je ustanovil še cirkus, ki bo menda rajšal po celi dolini. Začel je seveda v Mokronogu v ljudski šoli. Tam je naš gospod vrtil star kinematograf, kakor kak invalid svojo lajno. Hvaležno občinstvo — člani katoliškega izobraževalnega društva — so se pa smejali, ko so gledali različne živali v zverinjaku (zelo smeja vredno). Najbolj jih je zabavala žirafa, menda zato, ker se lahko glede dolgosti in suhosti kosa z našim fajmoštrom. No, ko so se nagledali Mokronajzarji, je odpotoval cirkus v Tržišče, kjer so se Marijine družbarice še bolj smejale Nekdo navzočih je imel vtisk, da dela naš župnik tako, kakor je poročal v predzadnji številki »Slovenskega Doma« poročevalec iz potne torbice o šentrupertskem kaplanu Štrajharju. Bolj ko je kaka stvar neumna, bolj vleče, bolj se ljudje smejejo. In to je glavna stvar. Mogoče celo, da bo sprejel Štrajharja v kompanijo in če se to zgodi, bomo še poročali.

o Gorenjske novice o

g Zahvala. Za obile mi izkaze in naklonjenosti ob priliki mojega odhoda, se tem potom najiskrenejše zahvaljujem! Spomin na vas mi ostane svet in neizbrisen!

V slovo vam kličem: »Nadaljujte naše začeto delo s tisto, le vam lastno agilnostjo! S tem boste pokazali našim nasprotnikom, da s premestitvijo človeka narodno-napredna ideja še ni ubita. Osebnost se res ločimo, toda naših misli pa ne loči nobena še tako velika razdalja. Zatorej delujmo vsak po svojih močeh za naš narodni napredek in prosveto! Zdravstvujte, moji dragi nezabni rojaki!

Manica Komarova.

g Iz Vižmarjev. Nek vižmarski vzor-klerikalec — ime njegovo iz usmiljenja zamolčimo — vsaj ga itak vsi dobro poznamo, se je te dni v neki gostilni v Klečah na račun drugih gostov tako nasrkal, da je vstajaje izza mize padel po gostilniški sobi kakor klada. Ko se je s pomočjo drugih zopet dvignil, ga je podrezal — vkljub temu da vsled preobilo zaužite pijače že sedaj ni mogel stati — duh zavretega vina v nos. Brez da bi prosil za kako dovoljenje, iztegnil se je pred onega gosta, ki je pil kuhano vino in predno mu je oni mogel ubraniti, je ta vzor-klerikalec že v dušku pogoltnil vse vroče vino. Za račun ni niti vprašal, ampak se je odpravil oprijemaje in opotekaje se domov proti Vižmarjem. Oni mož pa, kateremu je vzor-klerikalec vino izpil, je kmalu nato napregel in se odpravil proti domu v Žapuže. A glej spaka, takoj kakih deset minut od gostilne je našel ležati v snegu nezvestnega onega, kateri mu je malo prej vino popil. Znaki, ki so bili narejeni krog njega v belem snegu, pričali so, da je revež malo prej iz vse moči »Urha« na pomoč klical. Pogled na tega pijanega reveža je prišleca tako presunil, da mu je takoj vse odpustil, ga prav po samaritansko na svoj voz naložil ter ga odpeljal v Vižmarje na njegov dom. S tem ga je seveda rešil gotove smrti. Komentarija temu ni treba. Zadoštuje le izrek sv. pisma: »Po njih delih jih boste spoznali.«

g Moravče. Dne 27. t. m. praznoval je naš vrli načelnik posojilnice pevskega društva, posestnik itd., g. Ivan Lavrač svoj godni dan. Na predvečer priredilo je pevsko društvo svojemu načelniku serenado ter zapelo tri krasne pesmice. Ob tej priliki kličemo mu vsi somišljeniki: »Na mnoga leta!« — Čukom pa, ki so stali za voglom hiše, menda ni bila po volji pesem: »Hej Slovenci!«, zato so prav po čukarsko skovali. Svetovali bi tem ptičem, da bi pomagali opravljati težko službo svojemu oberčuku, dacarju v pokoju, ženitovanjskemu posredovalcu, parfumovanemu ljubimcu itd., pečatiti in dacati shrambe, v katerih vlada čisto čukarski duh. — Gospodom kaplančkom pa svetujemo, naj se malo bolje pobrigajo za knjigovodstvo v kaplanski posojilnici. Gospodje! Najprvo pred svojim pragom — kjer je največ smeti. Čudno se pa nam zdi to, da ima »Frfranova« Marička obrekovanje zoper napredno posojilnico za božjo čast, mnogo klerikalnih mož pa za vnebo-

vpijoči greh. — Na dopis v »Domoljubu« z dne 26. januarja pa sploh ne reagiramo, ker od vola se itak ne more drugega dobiti ko kos mesa.

g Moravce. V nedeljo, dne 5. februarja t. l., priredi »Moravsko pevsko društvo« veselico z igro v »Zadružnem domu«. Pridite, da boste videli, kako razpada »Zadružni dom«, v katerega breajo nevoščljivi klerikalci, pridite, da se boste prepričali, da tudi v žalostnih dneh je marsikatera urica vesela. Kdor bi slučajno ne prejel vabila, naj mu bode to naznanilo vabilo.

g Škofja Loka. Preteklo soboto je dobil samski posestnikov sin Jernej Žbontar v Zalilogu izplačanih 140 K. V neki gostilni se je hotel potem zabavati, je zaspal med spanjem mu je pa odnesel neznan tat vseh 140 K, pustil mu je pa velikodušno samo drobiž v znesku 11 K 10 vin.

g Radovljica. Dne 14. januarja je prišel 18letni kajzarjev sin Anton Sodja iz radovljiške okolice pijan domov. Ker so bila vrata zaprta, je razbil več šip in polomil okvire pri oknih ter metal v hišo polena. Ko so mu odprli, se je lotil svojega očeta s košičcem ter je na njem zlomil. Oče je dobil več poškodb. Izprideni sin se bo zagovarjal pred sodnijo.

g Mlaka pri Radovljici. Posestnik Anton Arh je prišel pred nekaj dnevi ob 9. zvečer pijan domov in se začel prepirati s svojim sinom Alojzijem. V prepiru je sunil svojega sina z nožem v trebuh in ga lahko poškodoval. Sin je izvil očetu nož, bil pa pri tem tako ne previden, da je očeta ranil na roki. Vrh tega je svojega očeta še nabil in ga vrge iz hiše ter hišna vrata zaklenil. Oba se bosta morala zagovarjati pred sodiščem.

o Notranjske novice o

n Ilirska Bistrica. Poroča se nam: Ravno kar sem dožal, da je cesar vas Ilirsko Bistrico povzdignil v trg. Naj sledi nekoliko kronike. Ako greš s postaje Trnovo-Ilirska Bistrica proti jugovzhodu, dospeš po lično napravljeni poti v pičlih desetih minutah v trg bistriški. Ko še ni bilo železniške proge št. Peter-Reka, je bila Bistrica središče velikega prometa. Tudi lesna trgovina je bila prva leta kaj plodonosna. Tisoče in tisoče vozov »tavolet« se je speljalo v Trst in od tam v Italijo. Kakor znano, teče voda Bistrica po sredi trga in skoraj pri vsaki hiši opaziš mlin in žago. A sedaj, ko lesna trgovina ni več tako plodonosna, pričelo se je ljudstvo zanimati za razna druga podjetja. Sedaj je v Bistrici in v okolici že precej raznih podjetij. Industrija je sicer še v povojih, a vse kaže, da se v kratkem bujno razvije. Ko vas se je Bistrica jako hitro širila. Leta 1890 je štela Bistrica 99 hiš in 680 prebivalcev. Pri letošnjem ljudskem štetju naštel se je 900 prebivalcev in 152

hiš! Z industrijo, seveda v velikem obsegu, bi bilo tudi celi bistriški okolici pomagano. Še sedaj hodi nebroj zdravih, močnih mož posebno pozimi na Hrvaško, v Slavonijo in celo v Rumunijo. Tam ostanejo celo zimo in v hudem mrazu sekajo v gozdu drva. Nad izvirom Bistrice na prijaznem griču stoje razvaline graščine bistriške. Zadnji bistriški vitez Alohus, o katerega hrabrosti se marsikaj pripoveduje, je padel leta 1291.

n Ilirska Bistrica. Pod goro sv. Ahačija v ilirsko - bistriškem okraju je nasajen mlad goz. Bodisi iz zločnosti, ali pa vsled neprevidnosti, je nastal minoli teden v gozdu ogenj, ki so ga kmalu udušili. — Vendar je škode okoli 600 do 700 K.

n Trnovo. V Trnovem, v okraju Ilirska Bistrica, je umrla dne 23. januarja posestnikova hči Marija Beniger in so jo položili doma na mrtvaški oder. Med razburjenjem pa je neznan tat ukradel očetu umrle iz miznice 140 K, 60 K pa je velikodušno pustil v miznici.

n Logatec. Telovadno društvo »Sokol« si je na zadnjem obnem zboru izvolilo sledeči odbor: starosta Hodnik Fr.; podstarosta Hladnik Fr.; načelnik Kraigher Avg.; tajnik Špan Josip; blagajnik Škrlič Iv.; odborniki: Rihar Iv., Šebenik Iv., Gosar Josip, Zavrtnik M., Jerina Iv., de Gleria Anton; namestnika: Puppis Rudolf in Lenarčič Ivan; pregledovalca računov: Bajc Anton, Korenčan Fr. — Društvo šteje 9 ustanovnih, 56 podpornih in 17 izvršujočih članov, članov v kroju je 30. Med letom je preminul blagi ustanovnik br. Avgust Mulley, katerega je spremljal »Sokol« korporativno k zadnjemu počitku. Društvo se je prav marljivo udeleževalo raznih zletov, tako n. pr. zleta S. S. Z. v Celje v lepem številu 18 članov v kroju, trobentaškim zborom in 1 vrsto na orodju. Sodelovalo je s telovadbo pri veselici Ciril - Metodove družbe, ki sta jo priredili tukajšnji podružnici in priredilo, kakor vsako leto, tudi letos krasno uspeli Silvestrov večer, na katerem je med drugim nastopil tudi društveni pevski zbor. Telovadilo se je trikrat na teden in pride na telovadno uro povprečno 12 telovadcev (največ 15, najmanj 6). Članstvo je nastopilo pri prostih vajah in na orodju v Celju, Cerknici in dvakrat v Logatcu. — Društvena blagajna izkazuje letos 73 K 75 vin. prebitka in znaša društveno premoženje z denarjem, ki je naložen v logaški posojilnici 753 K 38 vin., vrednost inventarja po 10% odbitku za obrabo pa 972 K 60 vin. »Sokol« vzdržuje in vodi v Dol. Logatcu »Javno ljudsko knjižnico in čitalnico«, ki ima čez 300 knjig in časopisov. Na obnem zboru je bil izvoljen poseben odsek, ki bo odslej oskrboval knjižnico samostojno v področju odbora ter odsek za »Sokolski dom« v Logatcu. Na ta način je omogočen lepši razvoj naše knjižnice, a tudi »Sokolski dom« bo tako prej prišel na trdna tla. Pod vodstvom požrt-

vovalnega br. staroste in vrlega neumorno delujočega br. načelnika sme zreti logaški »Sokol« v najlepšo bodočnost.

n Postojna. Postojnski lovci priredijo v soboto dne 18. svečana v gorenjih prostorih hotela »Pri kroni« v Postojni lovski ples. Čisti prebitek je namenjen za zgradbo planinske koče na Nanosu. Opozarjamo že sedaj vse lovce in prijatelje lova na to prideditev v notranjski metropoli in jih vabimo, da se udeležijo v čim največjem številu. Obleka je lovska ali promenadna. Med lovci se bo govorila le latinščina. Pripravljalni odbor bode skrbel za razna presenečenja in za zabavo, tako da tudi neplešalec ne bo dolgčas.

n Postojna. Jože: »Kaj pa bereš tako veselega v »Slovenskem Domu«? — Miha: »Hvala bogu, spet se bomo malo pozabavali in naplesali v tej dolgočasni Postojni!« — Jože: »Kje pa?« — Miha: »I, kaj še ne veš, da priredi pevsko društvo »Postojna« s sodelovanjem tamburaškega in dramatičnega društva »Sovič« dne 5. svečana v »Narodnem hotelu« veselico s petjem, tamburanjem, srečolovom, šaljivo pošto in plesom?« — Jože: »Kaj tudi ples bo?« — Miha: »Seveda, pa še sekstet slavne mestne godbe bo igral!« — Jože: »Ja, potem pa se morava iti mal zavrtet!«

n Postojna. Telovadno društvo »Sokol« si je izvolilo na svojem rednem obnem zboru, ki se je vršil dne 28. prosinca v prostorih »Narodnega hotela« ob pol 9. zvečer, novi odbor, ki se je konstituiral v svoji I. redni odborovi seji dne 31. prosinca tako-le: Starosta: br. Fr. Patermost; podstarosta in blagajnik: br. Fr. Kuttin; načelnik: br. V. Zaletel; tajnik: br. J. Vodopivec; orodjar: br. M. Vičič; odborniki: br. J. Kogej, br. J. Kraigher, br. L. Kopač in br. M. Šeber. — Na zdar!

n Št. Peter na Krasu. C. kr. poštni uslužbenci prirede dne 12. februarja v »Narodni gostilni« svojo prvo veselico v korist revnim vdovam poštinih uslužbencev. Vabimo vse prijatelje, da se prav mnogobrojno udeležijo te veselice, ki ima zelo človekoljuben namen.

Po svetu

Polom duhovskega zavoda. V Florenci so duhovniki leta 1908 ustanovili duhovsko banko, imenovano »Banka del Klero di Firenze«. Predsednik te banke je bil nadškof. Dve leti je delala ta banka in prišla je na kant. Nadškof je hitel v Rim in je papeža prosil pomoči, češ, da je treba saj pol milijona kron, da more banka likvidirati. Papežev zaupnik, ravnatelj klerikalnega zavoda »Banka di Roma«, je bil poslan v Florencio, da preišče stvar. Študiral je in študiral in končno prišel do spo-

znanja, da je treba žrtvovati dva milijona kron, če naj bo duhovski banki v Florenci omogočeno mirno likvidirati. V Vatikanu so pometli po vseh blagajnah, da so spravili skupaj dva milijona. Res, prava sreča je, da ljudje še toliko darujejo za papeža, za misijone in za duše v vicah. Tako vsaj papež lahko kaj odrine, kadar se je bati, da bi kakega škofa in nekaj korarjev zaprili. Papež je torej plačal ta dva milijona, banka je likvidirala, papež je za zaradi tega tako hud, da je štiri izmed prizadetih duhovnikov iz službe spodil.

Klerikalni svinjar obsojen. Cerkovnik pri župni cerkvi sv. Nikolaja v Inomostu, Jožef Koch, vnet krščanskosocijalni agitator, je bil obenem tudi vrtnar in nadzorovatelj mladinskega doma pri sv. Nikolaju. Naenkrat je izginil, baže ker je zamenjal cerkvene ure, vendar pa so govorili ljudje, da mora biti vzrok drugo. Čez nekaj dni so aretirali drugega cerkovnika, Ortnerja, in sedaj se je razvedelo, da sta že dlje časa izrabljala oba cerkovnika mladino, ki je bila pod njiju varstvom, za svoja svinjarska nagnjenja. Dne 2. januarja se je vršila proti Jožefu Kochu, ki je bil izprva pobegnil, se je pa pozneje sam javil, pred deželni sodiščem v Inomostu obravnava. Obsojen je bil na šest mesecev težke ječe s postom vsak mesec.

Morilec Mačoh ušel. Kakor poročajo listi iz Varšave, se je posrečilo zloglasnemu patru Mačohu, znanemu iz zločinov

v Čenstohovi, pobegniti iz preiskovalnega zapora. Kako so se mu odprla vrata ječe, o tem poročila molče.

Tragedija v več dejanjih. V bližini Avelina v Italiji se zgodila naslednja tragedija. Neki kmet iz okolice Avelina se je bil pred leti vrnil iz Amerike in je ubil svojega očeta, ker je bil ta med njegovo odsotnostjo zapeljal njegovo ženo. Neka mlada žena, katere mož je bil v Ameriki, pa je umorila svojo taščo, ker ni marala poslušati njenih pridig. Morilec in morilka sta bila skoro istočasno obsojena na štiri leta ječe, in ko sta prišla iz ječe, se je razvilo med njima intimno razmerje. Mati mlade žene pa je hotela preprečiti to razmerje. V torek je dobila ljubčeka svoje hčere v cerkvi ter ga je umorila s tem, da mu je porinila nož v srce, nakar je zbežala, razdraženo ljudstvo pa je udrlo za njo. Žena se je zatekla v neko sobo v občinske hiše, ko pa so prišli ljudje za njo v sobo, so se tla udrila in morilka ter kakih 40 zasledovalcev je padlo v globino. Skoro vseh 40 se je več ali manj poškodovalo, samo morilka je ostala nepoškodovana ter so jo odvedli potem v zapor.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rudolf Šega.

Čez trnje do sreče. To je naslov romanu, ki ga bo vsakdo bral z največjim užitkom. Pot do sreče je skoro vsakemu človeku posuta s trnjem. V tem romanu

pa je popisan posebno ginljivo slučaj mladega dekleta, ki po velikem duševnem trpljenju iz same ljubezni do očeta navzlic strašnim spletkam svoje malopridne mame doseže srečo. Ko je ta roman prvič izšel, so ga ljudje čitali s tako vnemo, kakor doslej malokatero delo. Čitanje te ginjaive knjige s svojim veselim koncem je resnična slast. Zato priporočamo to delo prav toplo. Dobiva se v »Narodni knjigarni« v Ljubljani in velja s pošto vred 1 K 40 vin. Denar se naj pošlje s poštno nakaznico.

Rodhina Školnikova naznanja potrjim srcem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretušno vest, da je njih preljubi soprog oziroma oče, stari oče, brat, tast in stric, gospod

PETER MALIČ
zasebnik

danes zvečer ob pol 9. po mučni dolgotrajni bolezni, previden s sv. zakramenti v starosti 62 let mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v petek popoldne na tukajšnje pokopališče. Bodí mu prijazen spomin.

Na Vinici 1. svečana 1911. 23
Žalujoči ostali.

Čez 40 milijonov kron

so dosegle dne 1. februarja t. l. vloge pri

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSKI

v Ljubljani, Prešernova ul. 3.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18, v Ljubljani

v lastnem
zadružnem
domu ➔

v lastnem
zadružnem
domu ➔

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa **81,116.121 kron 11 vin.**

➔ upravnega premoženja **20,775.510 kron 59 vinarjev.** ➔

Obrestuje hranilne vloge po **4½%**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga

Stanje hranilnih vlog nad **kron 20,000.000.**

Posojuje na zemljišča po 5¼% s ½% na amortizacijo ali pa po 5¼% brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

LISTE K

Proti vsemu.

Češki spisal Al. Jirasek.

Prvi del.

(Dalje.)

Spreved taboritskih bratov je šel pojoč proti zahodu, kjer se je krajina vzdigovala v dolgem hribovju proti obzorju. Tam, ob vznežju se je svetila gladina ribnika. Sredi tega ribnika, na majhnem otoku, se je dvigala iz temnega nasipa, stolpu podobna, zidana stavba, trdnjava Bakovsko. Poleg nje, nekoliko na desno, v sredi polja in pobledelih travnikih je ležalo ob vznožju one višine mesteca Bukovsko, popolnoma iz lesa zgrajeno. Iznad temnih, večinoma s škopami pokritih streh se je dvigala rdeča, z žlebnjaki pokrita streha in strmo, zidano pročelje farne cerkve s kamnitim križem na vrhu, zraven pa napol zidan, bel zvonik s sivo leseno steno. Cerkev je stala sama sredi nezazidanega prostora, ki je bil bolj podoben vasi, nego trgu. Bil je grapav, netlakovan in posredi je tekel potok. Okoli cerkve je bilo obzidano pokopališče. Na to se je naslanjalo staro, nizko župnišče s stesanimi, nepobeljenimi stenami, ki so postale tekom časa popolnoma rjave.

Okoli župnišča in pokopališča, da celo po grobih so se drenjali prebivalci mesta. Mnogi so se tlačili k cerkvenim vratom, ki so bile zaklenjene. Vsi, mladi in stari, so bili le napol oblečeni, nekateri s čepicami in kučmami na glavi, drugi zopet razoglavi, v kožuhih, haljah ali v kaki drugi obleki, kar so ravno v naglici dobili v roke. Nekateri so bili bosi, drugi so imeli čizme ali pa lesene čevlje, katere so nateknili na boste noge. Vsi so se glasno razgovarjali: ti so izpraševali, oni vpili, nekateri od strahu, drugi zopet od divjega veselja.

Naenkrat se odpre eno okno v župnišču. Neki starec se je sklonil z okna ter klical ves iz sebe:

»Pleban je pobegnil! Pobegnil! In mežnar tudi. Bežite, ljudje, ne čakajte! Morebiti nas hočejo!«

Obenem z njem se je oglasil neki glas izmed množice:

»V trdnjavo! Bežimo v trdnjavo!«

»Da, da!« jih je več kričalo; toda neki mlad mož, brez čepice, v ozkih hlačah in škornjih, brez suknje, samo v srjaci, katero je imel prepasano, je skočil na ograjo pokopališča nasproti onega okna in mahaje z rokami kričal, da je postal ves rdeč:

»Nikamor! Ne bojte se! Ne verujte! Na nas ne pojdejo, samo na gospode in farje, te nenasitne kobilice!«

Ko je videl, da dva soseda izganjata iz nasproti ležečega hleva dve kravi, je začel na ves glas vpiti:

»Ostanite! Ničesar vam ne vzamejo!«

Toda takoj je umolknil, ko se je iz zvonika oglasil plat zvona. Udar na udar in glasno, grozopolno ječanje se je oglasilo.

Ob teh glasovih je skočil mladi mož z zidu, krepko zmajal z glavo in zavpil tako na glas, da mu je temna rdečica zabreknila lici ter se mu napele žile. Zavpil je, naj prenehajo gori z zvonjenjem. Pridružilo se mu je še nekoliko drugih in ker ni pomagalo klicanje in mahanje, drveli so vsi v zvonik.

Plat zvona je prestrašil ljudstvo še bolj, ljudstvo, ki je bilo na pokopališču, in tudi ljudstvo, ki je bilo ostalo doma. Iz hiš so drveli ljudje in iz močice pred cerkvijo se jih je zagnalo mnogo v dir kakor brezmiselni v smeri proti trdnjavi. Vsi zmešani so skakali čez potok, ne meneč se za brvi, ki so

vodile čez njega. Drugi so hoteli za njimi. Kar naenkrat je preglasnil zvon. Vse oči so se ozirale proti lini, kjer se je ravno prikazal s svojimi sodrugi mladi mož, kolar Šima.

Željno je gledal čez polja. Videl je veliko gručo taboritskih bratov, ki so se bližali mestecu. Molče so hodili sedaj za črno zastavo.

»To so!« je vskliknil radostno, sklonil se je skozi lino in zaklical, ne meneč se za to, da ga spodaj na razumejo:

»Ne bojte se! Bratje so, bratje!«

In zopet se je ozrl po bratih. Pozdravljal jih je. Bil je izmed onih navdušenih, kakršnih je bilo vse polno, posebno na jugu, po mestih in vaseh. Lani ob tem času so se shajali v gorah, so zborovali in molili, prepevali in prejemale obhajilo v obeh podobah z veliko verno. Bratili so se v navdušeni slogi; plemenitaši in vašani, meščani in rokodelci, siromaki in bogataši so delili vse med seboj, celo jestvine, kos kruha ali jajca.

Od tam navdušen po vnetih govorih duhovnikov je prinesel kolar in njegovi sosedi kakor vsi drugi s seboj veliko navdušenje za novo življenje, ki je obetalo vsem tlačanom olajšave, toda tudi odpor in sovražstvo pa onim, ki niso hoteli verovati v to »božjo resnico«. K tem je prišteval mladi kolar vse one, ki so bili z njim v gorah, in tudi tiste, katere je našel doma, svojega domačega župnika. Ta ni hotel deliti in ni delil obhajilo v obeh oblikah. Zatožil jih je graščaku, ko so lani prvič šli na zborovanje, ki ga je sklical duhovnik iz Ustja, Jana iz Brdline, Petra Kaniša, slepega Nikolaja, Pšenička in Antoša. V Ustju so stanovali in jedli pri bogatemu tkalcu Pitlu in pri peku Johu.

Grozno se je hudoval na Šima in njegove somišljenike iz Bukovskega župnik, četudi niti mladi grof ni branil na svojih posestvih prejemanje zakramenta v obeh podobah.

Danes je bil župnik ves prestrašen pobegnil. Gotovo ga je kdo ponoči posvaril. Župnik je zbežal, a bratje prihajajo! Tako se je govorilo v zvoniku. Prihajali so iz novega mesta Gradišča ob gori Tabor, da uničijo vse nasprotnike božje pravde. Kaznovali bodo gospodarja Ulriha v Ustju s tem, da mu bodo odvzeli mesto, iz katerega jih je nedavno tega zapodil. Vzeli so mu trdnjavo Sedlec, kjer so mu odsekali roke in noge in ubili vse njegove služabnike do zadnjega moža.

Veselje je vladalo v zvoniku, da prihajajo bratje ter jih odpeljejo v novo občino Tabor. Veselili so se, da gredo proti Rožemberku, nad njih mogočnega gospodarja.

Vsi so željno opazovali njih prihod. »Glejte! Ustavili so se!« je zakričal nekdo.

Res se je tropa Taboritev ustavila. Videli so z zvonika, da je krenil jezdec, ki je doslej jezdil ob strani, v stran ter se pridružil prednjim jezdecem. Bil je to praporščak, ki je oddal prapor nekemu pešcu. Za njimi so se zbirali bojniki s cepci in sulicami. Bilo jih je kakih trideset. Sledili so obema jezdecema, ki sta zavila na levo.

»Proti trdnjavi gredo!« se je oglasilo več glasov naenkrat.

»In ti, glej, ti gredo k nam! Pojdimo jim nasproti!« je zaklical kolar Šima ter pokazal na oddelek s praporjem, za katerim je bilo največ moških in vse ženske.

»Naj vidijo, da nismo proti božji pravdi!«

»Pojdimo!«

Po zavitih, lesenih stopnicah so drveli navzdol in pravo čudo je bilo, da niso drug drugega pohodili

(Dalje prihodnjič.)

Razširjajte „Slov. Dom“!

Za živinorejce

priloga

klajno apno, redilni prašek za konje, govejo živino in svinje. Fluid za konje, grenko sol, zmlet kolmoš, encijan i t. d.

„ADRIJA“

drogarija, konces. prodaja zdravilnih zelišč in strupov za lovške in tehnične namene v Ljubljani, Šelenburgova ul. št. 5.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

Nihče se še ni pokesal,
.. ki je kupil pri meni ..

namreč mnoga pismena priznanja dokazujejo, da so moji aparati najboljši.

Velika zaloga gramofonov, plošč, šivank i. t. d.

A. RASBERGER,

Ljubljana, Sodna ul. 5.
(Zraven c. kr. sodnije).

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 21. januarja 1911.

Trst: 46, 64, 22, 32, 90.

Linc: 87, 39, 6, 5, 57.

Dvignjene v sredo, dne 25. januarja 1911.

Praga: 81, 15, 36, 17, 43.

JULIJ MEINL

veležgalnica kave

v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.

Julija Meinla kavna

zmes je najfinejša, kar kave sploh pride na trg.

Kupite enkrat za
poizkušnjo!

III
II
II

Ustanovljena leta 1831.

Ustanovljena leta 1831.

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra cesta št. 2, v lastni hiši.

Zavaruje zoper požar na poslopih, pohištvo in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, poškodbo zrcal in zvonov. — Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. — Tekom leta 1909. zavarovalo se je 17.230 oseb za kapital na 143 milijonov kron na življenje. — Družba je izplačala za škode nad 977 milijonov kron. — Premoženje družbe znaša nad 366 milijonov kron.

Svoj izdelek **ostro žgane**

**strojne zidne in
zarezane strešne**

priloga

opeke

prve vrste

J. KNEZ V LJUBLJANI.

Sprejme tudi zastopnike za razprodajo
zarezanih strešnikov.